

Omgaan met signalen van (kinder) mishandeling en/of huiselijk geweld (inclusief ouderenmishandeling) bij test-, bron en contactonderzoek of vaccinatiemomenten

In de test- of vaccinatiestraat, aan de telefoon van het Klantcontactcentrum (KCC), tijdens het Bron- en contactonderzoek (BCO) of bij vaccinatiesessies t.b.v. het Rijksvaccinatieprogramma kom je met veel mensen in aanraking. Juist vanwege corona is het belangrijk je te realiseren dat veel kinderen en volwassenen in een moeilijke periode zitten. Ook zonder dat je dit ziet of hoort. Meer dan ooit is het belangrijk dat je als professional bewust bent dat veel mensen, zowel kinderen als volwassenen, misschien zonder dat je het ziet of hoort, in een moeilijke situatie zitten. Maar het kan ook voorkomen dat je als professional geconfronteerd wordt met gedragsincidenten tussen gezinsleden. Tijdens korte contactmomenten kun je veel zien of horen in de omgang tussen gezinsleden. Denk hierbij aan: weerstand in de medewerking, toenemende angsten, maar ook communicatie en non-verbale signalen die je opvangt.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties komt veel voor, maar veel slachtoffers blijven (nog) onzichtbaar. We kennen een enorme onderrapportage. Daarbovenop komen de zorgen vanwege corona. Door de coronamaatregelen is iedereen meer thuis (geweest) dan voorheen. Voor gezinnen en relaties waar al langer spanningen waren kan hierdoor de situatie verergeren. Corona kan ook hebben geleid tot problemen in gezinnen waarbij voor de coronacrisis niets aan de hand leek; bijvoorbeeld door verlies van werk en/of olopende schulden.

Door op tijd te signaleren, steun en hulp aan te bieden voorkom je dat spanningen oplopen en problemen verergeren. Jij speelt hier een belangrijke rol. Hoe je dat doet? In deze factsheet vind je tips om je op weg te helpen.

WAT DOE JE BIJ EEN SIGNAAL OF GEDRAGSINCIDENT?

De aanwezigheid van een signaal of het zich voordoen van een gedragsincident betekent niet dat er automatisch sprake is van (kinder)mishandeling en/of huiselijk geweld, wees je hiervan bewust als professional. Spannende situaties (zoals een covid-test) kunnen namelijk ook een (versterkende) oorzaak zijn van het gedragsincident dat zich voordoet.

Leg de jongere/ouders/verzorgers/volwassenen uit waarom je zorgen hebt en maak deze bespreekbaar. Volg bij vermoedens van onveiligheid altijd de stappen van de wettelijk verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, aan de hand van het afwegingskader van jouw GGD. Betrek hierbij de dagcoördinator en vraag advies bij de aandachtsfunctionaris kindermishandeling van jouw GGD. Het volgende stappenplan geeft je kaders hoe te handelen bij gedragsincidenten of mogelijk gesignaleerde (kinder) mishandeling en/ of huiselijk geweld. NB. Voor BCO geldt de werkinstructie 'BCO fase 1 volledig'.

STAP 1: SIGNALEREN

Signaleer z.s.m. spanning tussen gezinsleden of opvoedonmacht. Heb bij vaccineren aandacht voor: blauwe plekken of andere signalen (bv plekken die lijken op uitgedrukte sigarettenpeuk, snijwonden, een kind dat onverzorgd oogt of dat ruikt, een kind/jongere met een kater of ruikend naar alcohol, een kind dat iets vertelt/onthult dat zorgen baart).

STAP 2: ZORG DIRECT DELEN (BEHALVE BIJ ACUTE ONVEILIGHEID VAN JOU OF DE BETROKKENEN DOOR DREIGING OF AGRESSIE)

Deel je zorg met de jongere/ouder/verzorger/volwassene, benoem hierbij wat je ziet en hoort op een neutrale en feitelijke manier.
Check of men open staat voor hulp: 'Ik zie/hoor ... en schrik daarvan, hoe kan ik je helpen?' Betrek zo nodig de dagcoördinator en/of dienstdoende arts.
Bijvoorbeeld: 'Ik zie dat je blauwe plekken/ander letsel hebt.' Observeer reactie. Vraag: 'vertel eens, hoe komt dat?' Bij flinke blauwe plek, wond of beschadiging in gezicht/hals: 'Ik zou willen dat onze arts hier even naar kijkt, die is hier toch.'
Indien men geen hulp wil en je zorg toeneemt: 'Ik zal dit moeten bespreken met mijn collega's*'.
Ga direct naar stap 4. Bij acute onveiligheid: politie waarschuwen!

STAP 3: HANDELEN

Elk incident of vermoeden moet je melden bij de dagcoördinator.
Leg vast wat er is gebeurd, hoe het is gebeurd, wat je hebt gezien en hoe de reactie van de jongere/ouder/verzorger/volwassene of gezinsleden waren. Vraag de dagcoördinator/dienstdoend arts om terugkoppeling.

STAP 4: BETREKKEN, AF EN/ OF VT

Twijfel je hoe je moet handelen vraag dan advies aan de aandachtsfunctionaris (AF) kindermishandeling van jouw GGD. Bij een gezin: jij of de dagcoördinator en/of dienstdoende arts kan het gezin aanbieden dat de collega's van jeugdgezondheidszorg (JGZ) contact op kunnen nemen met betreffend gezin als men open staat voor hulp.
Bij duidelijke signalen van huiselijk geweld en/of (kinder)mishandeling handel je altijd conform de wettelijke meldcode en overleg je met en meld je indien nodig bij Veilig Thuis (VT).

* Dit kan de aandachtsfunctionaris kindermishandeling van je GGD zijn, of bij een duidelijk geval van kindermishandeling Veilig Thuis.

REGISTREREN VAN SIGNALLEN

Als je signalen schriftelijk wilt vastleggen, dan moet je dit zorgvuldig doen en goede afspraken hierover maken met de functionaris gegevensbescherming van jouw GGD. Wees bij beschrijven altijd zo neutraal en feitelijk mogelijk. Dus niet: "hij lijkt bang", maar "hij keek met grote ogen en zijn ademhaling versnelde". Dus niet: "vader wilde volgens mij wraak nemen op het kind", maar: "vader zei: hou je mond! Ik spreek jou thuis nog wel mannetje".

Let op: CoronIt is niet geschikt om dergelijke signalen te registreren.

Vragen als: hoe lang bewaar je de registratie, wie hebben hier toegang toe, weet de betrokkene dat je de registratie vastlegt en met wie deel je de informatie? moet je kunnen beantwoorden om conform de AVG te werken. Onderstaande figuur geeft je inspiratie wat je zoal zou kunnen registreren.

PERSOONSGEGEVENS

Datum observatie / Naam, adres en telefoonnummer burger
Burger is geïnformeerd over interne bespreking en mogelijke melding ja/ nee
Naam medewerker en naam dagcoördinator en/of dienstdoende arts

OBSERVATIES

Wat is er gebeurd? Wat heb je gezien, gehoord, geroken?
Wie was hierbij betrokken? / Waar gebeurde het?
Let op: wees zo concreet mogelijk, hou je bij de feiten en interpreteer niet.

ANTWOORD OP VRAGEN

Maak ik mij als professional zorgen om dit kind/deze gezinsleden? Ja, op basis van... / Nee, op basis van...

VERVOLGSTAPPEN

Besproken met aandachtsfunctionaris? / Doorgezet naar JGZ?

WIL JE MEER INFORMATIE?

Tips over waar je op kunt letten bij vermoedens van onveiligheid:

- [Signalenkaart](#) huiselijk geweld en kindermishandeling
- [Signaleren van kindermishandeling](#)
- De [Kindcheck](#)
- Zorgen om een ander: [kom in actie](#)

Tips en informatie over het toepassen van de meldcode:

- Download de [gratis Meldcode app](#) voor iPhone/iPad of voor [Android](#). Dan heb je de stappen van de meldcode altijd bij de hand.
- Voor hulp bij gebruik van de meldcode is een [Toolkit Meldcode](#) beschikbaar inclusief link naar de verschillende afwegingskaders.
- [Toepassen van de meldcode](#) in een filmpje uitgelegd.
- [Algemene informatie](#) over de meldcode.
- www.augeoacademy.nl voor online cursussen over de meldcode.

Kijk ook eens op de website van het [Nederlands Centrum Jeugdgezondheid \(NCJ\)](#), [Movisie](#) en het [Nederlands Jeugd Instituut \(NJI\)](#).